

Rīgas 88. vidusskola

Karjeras izglītības programma

2021./2022.m.g.-2024./2025.m.g.

Satura rādītājs

Karjeras izglītības programma	3
I Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi	4
II Karjeras izglītības saturs	5
III Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns.....	7
IV Karjeras izglītības vērtēšana	10
V Karjeras izglītības īstenošanai ieteicamie informatīvie resursi.....	14

Karjeras izglītības programma

Karjera ir process, kurā indivīds efektīvi (mērķtiecīgi, sistēmiski, plānveidīgi) izmanto un vada visus viņam pieejamos resursus (iekšējos un ārējos) savu mērķu sasniegšanai kādā no dzīves jomām un/vai lomām visa mūža garumā, tādā veidā indivīdam pilnveidojot savu personību, pašrealizējoties.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Karjeras izglītība ir sistemātiski, mācību procesā integrēti daudzveidīgi pasākumi, nodrošina **visiem** iespējas apgūt karjeras vadības prasmes un saņemt karjeras informāciju un to īsteno **viss** pedagoģiskais personāls un koordinē pedagogs karjeras konsultants.

Karjeras vadības prasmju saturs ir

1. Pašapziņa - spēja skaidri identificēt prasmes, vērtības, intereses; spēja identificēt jomas savai personīgai, profesionālai attīstībai u.c.;
2. Iespēju pētīšana un radīšana - prasmes identificēt nepieciešamos resursus, atbalstu un palīdzību;
3. Rīcības plānošana (prasmes novērtēt progresu, laika plānošana);
4. Atbilstība un lēmuma pieņemšana - ko persona vēlas sasniegt, ieviest izveidoto plānu, saistot ar personīgām prioritātēm, iespēju atbilstība personas prasmēm, zināšanām un interesēm;
5. Spēja tikt galā ar nenoteiktību - spēja saskaņot savus mērķus ar mainīgiem apstākļiem, orientēšanās uz mūžizglītību, izpratne par mācīšanās metodēm un stiliem, spēja mācīties no citu kļūdām.

I Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi

1. Karjeras izglītības mērķis:

organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 22. augusta noteikumu Nr. 530 “ Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” prasībām, integrējot specifiskus mērķus

- nodrošināt izglītojamam pašizpēti, karjeras izpēti un karjeras plānošanai un vadīšanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi;
- radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām sabalansētu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību.

2. Karjeras izglītības uzdevumi:

- 2.1. nodrošināt katram izglītojamam pašnovērtēšanas metožu apguves iespējas;
- 2.2. palīdzēt izmantot zināšanas par sevi, lai izprastu savas spējas, stiprās puses, intereses, prasmes un talantus, pieņemtu lēmumus, noteiktu mērķus;
- 2.3. veidot katrā izglītojamā interesi par karjeru, iepazīstinot ar darba pasaules un ar to saistīto izglītību daudzveidību;
- 2.4. nodrošināt katram izglītojamam iespēju apgūt mācīšanās prasmes, informācijas tehnoloģiju un citu informācijas avotu izmantošanas pamatiemaņas;
- 2.5. palīdzēt katram izglītojamam pieņemt apzinātu lēmumu par turpmāko izglītību un ar to saistīto iespējamo karjeru;
- 2.6. nodrošināt iespēju gūt darbības pieredzi;
- 2.7. izkopt sadarbības, saskarsmes, prezentācijas prasmes, cieņu pret daudzveidību;
- 2.8. veidot izglītojamajos izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

II Karjeras izglītības saturs

3. Karjeras izglītības programmas apguves organizācijas pamatnosacījums ir — īstenot karjeras izglītību tā, lai izglītojamais iegūtu gan zināšanas konkrētā izglītības jomā (pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība) un formā (mācību priekšmetu stunda, klases stunda, konsultācijas, ārpusstundu pasākumi), gan universālas, vispārējas prasmes, saistītas ar darbības pieredzi, kas palīdzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

4. Katra karjeras izglītības joma — pašizpēte, karjeras izpēte un karjeras plānošana un vadība — ietver vairāku mācību priekšmetu un audzināšanas darba saturu, tā pilnveides virzienu integrācijas aspektā.

5. Karjeras izglītībā sasniedzamo spēju un prasmju attīstību atspoguļo galvenie izglītošanas aspekti (Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu):

5.1. pašizpaušmes un radošais aspekts: radošās darbības pieredze, pastāvīga iespēja meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, atklāt kopsakarības;

5.2. analītiski kritiskais aspekts: intelektuālās darbības pieredze — patstāvīga, loģiska, motivēta, kritiska un produktīva domāšana; prasme pamatot savu viedokli pagātnes, tagadnes un nākotnes saiknes kontekstā;

5.3. morālais un estētiskais aspekts: izpratne par morāles jēdzieniem cilvēku savstarpējā saskarsmē, par cilvēka tiesībām uz vienlīdzību;

5.4. sadarbības aspekts: prasme sadarboties, strādāt komandā, uz klausīt un respektēt dažādus viedokļus, pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par to īstenošanu, atbildīgi rīkoties konfliktsituācijās, rūpēties par savu un līdzcilvēku drošību un meklēt palīdzību atbilstošās institūcijās un dienestos;

5.5. saziņas aspekts: praktiska pieredze valodas lietošanā; prasme sazināties vairākās valodās (rakstīt, runāt, lasīt), prasme publiski uzstāties, izteikt un pamatot savu viedokli, prezentācijas prasmes;

5.6. mācīšanās un praktiskās darbības aspekts: prasme patstāvīgi plānot, organizēt un īstenot mācīšanos; dažādu zināšanu un prasmju lietošana praktiskajā darbībā; prasme mācību procesā izmantot dažādu veidu informāciju, konsultēties, atrast palīdzību; prasme izmantot modernās tehnoloģijas;

5.7. matemātiskais aspekts: matemātikas izmantošana praktiskajā dzīvē (budžeta plānošana, izglītības izmaksu aprēķināšana, salīdzināšana u.c.).

6. Katrs aspekts tiek īstenots visās karjeras izglītības jomās, taču ne vienādā mērā.

7. Pamatjoma “Pašizpēte” ietver šādas saturiskās tēmas:

- 7.1. mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības;
- 7.2. manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks;
- 7.3. mana ģimene, tās loma, tradīcijas;
- 7.4. sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana;
- 7.5. attieksmes un vērtības;
- 7.6. prasme sadarboties, risināt konfliktus;
- 7.7. mana veselība un nākotnes nodomi;
- 7.8. mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu;
- 7.9. pašaudzināšana.

8. Pamatjoma “Karjeras izpēte” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 8.1. darba nozīme cilvēka dzīvē;
- 8.2. populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi;
- 8.3. manu vecāku darba dzīve;
- 8.4. informācijas avoti un izglītības pasaules pētīšana;
- 8.5. profesionālā kvalifikācija un tās ieguve;
- 8.6. darba tirgus un nodarbinātība;
- 8.7. sociālā vide un nodarbinātība;
- 8.8. izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes;
- 8.9. darba likumdošana, darba drošība;
- 8.10. pašnodarbinātība.

9. Pamatjoma “Karjeras plānošana un vadība” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 9.1. lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai;
- 9.2. lēmuma pieņemšana par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.);
- 9.3. dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti;
- 9.4. kad viss nenorit tā, kā plānots;
- 9.5. mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana);
- 9.6. pārmaiņas manā dzīvē;
- 9.7. komandas darba pieredze;
- 9.8. praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās;
- 9.9. sevis prezentēšana.

III Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns

10. Karjeras izglītība tiek īstenota, izmantojot dažādas darba organizācijas formas:

- mācību priekšmetu stundas,
- klases stundas,
- individuālās nodarbības,
- dažādi ārpusstundu pasākumi u.c.

10.1. **Mācību priekšmetu stundās** –atbilstoši mācību priekšmetu skolotāju tematiskajiem plāniem, e-klasē piezīmēs veicot ierakstu kādi karjeras jautājumi tika aktualizēti.

10.2. **Klases stundu tēmas**

1.-4.kl.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mani darbiņi. Pienākumi ģimenē. 2. Mani vaļasprieki. 3. Mana sapņu profesija. 4. Profesiju daudzveidība. 5. Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs. 6. Dienas režīms. 7. Mācības - skolēna darbs. 	Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību.
5.kl.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Manas intereses. Mani dotumi. 4. Mani mācīšanās ieradumi, darba ieradumi. 5. Darba pasaules iepazīšana. Vecāku profesiju, specialitāšu un darba vietu izzināšana. 6. Mana mīļākā profesija. Mani priekšstati par to, nepieciešamās prasmes un iemaņas. 7. Darbs komandā. 	Izzinot profesijas, tiek rosināts domāt par saviem iespējamiem nākotnes nodomiem. Prasme plānot savu darbu, laiku, ievērojot savas intereses un iespējas, veidojot sadarbības prasmes.
6.kl.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Manas veiksmes un neveiksmes mācībās. 2. Mans vaļasprieks un hobiji. 3. Mana vizītkarte. 4. Skolēnu iepazīšanās ar novadā esošām profesijām. 	Izzinot profesijas un darba vietas, tiek rosināts domāt par saviem iespējamiem nākotnes nodomiem. Prasme veikt sevis izvērtēšanu, pieņemt lēmumu.
7.kl.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesiju prestižs. Mīti un realitāte. 2. Sevis iepazīšana. Karjeras plānošana. 3. Informācijas meklēšana par profesijām un tās apgaves prasībām. 4. Mācīšanās ieradumi un rezultāti. 5. Savu dotumu atklāšana un novērtēšana. 	Izzinot profesijas un darba vietas, tiek rosināts domāt par saviem iespējamiem nākotnes nodomiem. Prasme veikt sevis izvērtēšanu, pieņemt lēmumu.
8.kl.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Darba tirgus izpēte. Sludinājumi, reklāmas. Situācija pagastā, rajonā. 2. Sevis iepazīšana. Spēju, dotumu, talanta praktiskais pielietojums - skolā, 	Skolēni izzina savas spējas, iegūst informāciju par dažādām profesijām nepieciešamajām prasmēm un to apgaves iespējām.

	<p>mājās, sadzīvē, sabiedrībā.</p> <p>3. Portfolio. Sevis pilnveidošanas iespējas.</p> <p>4. Manas intereses, hobiji, to saistība ar iespējamo karjeru.</p>	<p>Tiek veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu.</p>
9.kl.	<p>1. CV un pieteikuma vēstule. Saruna ar darba devēju.</p> <p>2. Sensoro sistēmu raksturojums.</p> <p>3. Manas intereses, spējas un to saistība ar nākotnes profesiju.</p> <p>4. Mācīšanās ieradumi un to saistība ar sekmju rezultātiem.</p> <p>5. Izglītības sistēma Latvijā un pasaulē. Informācijas avoti par izglītības iespējām pēc 9. klases.</p> <p>6. Profesiju izvērtējums.</p> <p>7. Pašattīstības plāns.</p> <p>8. Prezentācija.</p>	<p>Skolēni izzina savas spējas, iegūst informāciju par dažādām profesijām un to apguves iespējām, apgūst prasmi veidot CV, pašraksturojumu. Skolēni apgūst prasmi izvērtēt sevi un pieņemt lēmumu par savu turpmāko karjeru, ņemot vērā to ietekmējošos faktorus un attīstot informācijas analizēšanas un prezentēšanas prasmes.</p>
10.kl.	<p>1. Sevis izpēte un pilnveidošana.</p> <p>2. Manas intereses, spējas un saistība ar nākotnes profesiju.</p> <p>3. Mācīšanās ieradumi un to saistība ar sekmju rezultātiem.</p> <p>4. Darba plānošana - pašattīstības plāns.</p> <p>5. Zinātniski pētnieciskie darbi.</p>	<p>Prasme izmantot zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi.</p> <p>Spēj noteikt svarīgākos faktorus, kas ietekmē attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos.</p> <p>Prasme izmantot zināšanas par sevi, lai pieņemtu lēmumus un noteiktu mērķus.</p>
11.kl.	<p>1. Sevis izpēte un pilnveidošana.</p> <p>2. Darba plānošana - pašattīstības plāns.</p> <p>3. Izglītības iespējas Latvijā un ārvalstīs.</p> <p>4. Zinātniski pētnieciskie darbi.</p> <p>5. Portfolio. CV.</p> <p>6. Manas intereses, spējas un to saistība ar nākotnes profesiju.</p> <p>7. Karjeru ietekmējošie faktori.</p>	<p>Prasme atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām.</p> <p>Skolēns apgūst un izmanto zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi.</p> <p>Prasme noteikt svarīgākos faktorus, kas ietekmē viņa attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos.</p> <p>Prasme plānot savu karjeru.</p> <p>Prasme plānot un prezentēt projekta darbu.</p>
12.kl.	<p>1. Sevis izpēte.</p> <p>2. Izglītības iespējas Latvijā un ārvalstīs.</p> <p>3. Darba tirgus izpēte valstī. Darba vietas</p>	<p>Prasme izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes, salīdzināt dažādas iespējas,</p>

	<p>novadā, rajonā, valstī. Profesiju perspektīvas.</p> <p>4. Nozares, profesijas un profesionālā izvēle.</p> <p>5. Mana atbilstība izvēlētajai profesijai.</p> <p>6. Sevis izvērtēšana. Prasības profesijām. Mīti.</p> <p>7. Portfolio. CV.</p> <p>8. Darba intervija.</p> <p>9. Lēmuma pieņemšanu ietekmējošie faktori.</p> <p>10. Pašattīstības plāns.</p>	<p>kā kritērijus izmantojot gan personisko pieredzi, gan informāciju no dažādiem avotiem; reāli plānot savu darbību.</p> <p>Jaunieši ir informēti par prasībām un kas jādara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē.</p> <p>Prasme sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās; apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo un citu nepieciešamo informāciju, stājoties citā izglītības iestādē vai darbā, kā arī to mutiski un rakstiski prezentēt.</p>
--	--	--

10.3. Individuālās nodarbības

- Individuālās karjeras konsultācijas – pie skolas pedagoga karjeras konsultanta;
- Konsultācijas pie skolas atbalsta personāla speciālistiem;
- Interesu izglītības pulciņu nodarbībās.

10.4. Ārpusstundu pasākumi

- Skolā – mācību priekšmetu nedēļas, konkursi, tematiski pasākumi, izstādes

u.c.

- Absolventu tikšanās ar vidusskolēniem;
- Tematiskās lekcijas, semināri, tikšanās par karjeras izglītības jautājumiem (pēc skolas pasākumu plāna);

- Individuālo skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrāde 10.-11.klasēs;

10.5. Ārpusskolas pasākumi

- Mācību ekskursijas;
- „Ēnu dienas”;
- Projektu nedēļa/dienas;
- Iesaistīšanās projektos, kuros tiek pilnveidotas karjeras vadības prasmes un iepazītas profesijas;

10.6. Skolēnu *portfolio* veidošana

10.7. **9.-12.klašu skolēnu nākotnes nodomu izpēte un informēšana** par izglītības iespējām, atvērto durvju dienām, konkursiem, projektiem.

10.8. **Nodarbības pedagogiem un vecākiem** par karjeras izglītības jautājumiem.

IV Karjeras izglītības vērtēšana

Karjeras izglītības kvalitātes vērtēšanā izmanto **aptaujas anketas** skolēniem, skolotājiem, vecākiem mācību gada beigās, informējot vecākus (aizbildņus) ar aptauju rezultātiem.

Skolēnu mācību sasniegumu pierādījumi — pašizpētes, karjeras izpētes un karjeras vadības darba materiāli — tiek uzkrāti skolēnu darba mapēs (portfolio –formā).

Skolēnu sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti bezatzīmju vērtēšanas sistēmā, īsi rakstiski vai mutiski raksturojot skolēnu mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamiku šādu zināšanu, prasmju, iemaņu (kompetenču) apguvē un izmantojot pašvērtējumu:

4.1. pašizpētē:

- 4.1.1. skolēns apgūst un izmanto zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi;
- 4.1.2. skolēns demonstrē pozitīvas starppersonu prasmes un cieņu pret daudzveidīgo, lai veicinātu savas karjeras attīstību;
- 4.1.3. skolēns atzīst, ka izaugsme un pārmaiņas ir karjeras attīstības neatņemama sastāvdaļa;
- 4.1.4. skolēns spēj noteikt svarīgākos faktoros, kas ietekmē viņa attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos;
- 4.1.5. skolēns izmanto zināšanas par sevi, lai pieņemtu lēmumus un noteiktu mērķus;

4.2. karjeras izpētē:

- 4.2.1. skolēns spēj izskaidrot terminu “karjera” tā plašākajā nozīmē;
- 4.2.2. skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs;
- 4.2.3. skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām;
- 4.2.4. skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis varētu būt šķērslis dažu profesiju izvēlē;
- 4.2.5. skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklases pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- 4.2.6. skolēns spēj formulēt savas izglītības iespējas pēc pamatizglītības vai vidējās izglītības iegūšanas;

4.3. karjeras plānošanā un vadīšanā:

- 4.3.1. skolēns prot izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes;
- 4.3.2. skolēns prot salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personisko pieredzi, gan informāciju no dažādiem avotiem;
- 4.3.3. skolēns spēj izvērtēt ar finansēm saistītos faktoros;
- 4.3.4. skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no sava mērķa;
- 4.3.5. skolēns zina, kādas ir prasības un kas jādara, iestājoties izvēlētajā izglītības

iestādē;

4.3.6. skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības;

4.3.7. skolēns prot sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās;

4.3.8. skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo un citu nepieciešamo informāciju, stājoties citā izglītības iestādē vai darbā, kā arī to mutiski un rakstiski prezentēt.

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes

1. - 6. klasē

Beidzot 6. klasi, skolēns:

- ir iepazinies ar dažādām profesijām;
- izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē;
- izprot saikni starp zināšanām, izglītību, profesijām un nodarbinātību;
- mēģina izzināt savas personīgās intereses un spējas;
- izprot komunikācijas un komandas darba nepieciešamību.

Sevis iepazīšanās ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns spēj analizēt un izvērtēt savus sasniegumus, personiskās īpašības, spējas un iemaņas.
- Skolēns prot izmantot pašanalīzes rezultātus savu attīstības vajadzību noteikšanai un sava pozitīva paštēla veidošanai.
- Skolēns spēj noteikt savas attīstības mērķus.
- Skolēns spēj atšķirt stereotipus un sagrozītus, realitātei neatbilstošus cilvēku un profesiju aprakstus.
- Skolēnam ir izveidojušās noteiktas attieksmes pret dzīves pamatvērtībām, prasmes mācīties un izpratne par darbu, tajā skaitā arī komandas darbu, nozīmi. Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
 - Skolēns izprot, ka darba dzīve nav tikai iešana uz darbu un naudas pelnīšana; saprot, ka darba dzīvei ir daudzi svarīgi aspekti.
 - Skolēns spēj aprakstīt, kādas izmaiņas ir notikušas darba pasaulē (raksturot izmaiņas darba pasaulē).
 - Skolēns zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām un darba tirgu; zina, kur meklēt karjeras konsultantu palīdzību; ir spējīgs izmantot informācijas avotus.
 - Skolēns spēj izveidot profesiju grupas pēc to pazīmēm.
 - Skolēns apzinās savas iespējas. Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
 - Skolēns spēj izmantot vienkāršus lēmumu pieņemšanas paņēmienus.
 - Skolēns prot sameklēt un izmantot palīdzību personīgu lēmumu pieņemšanā.
 - Skolēns spēj izprast ilgtermiņa plānošanas nozīmi un ietekmi savas karjeras iespēju un ar to saistīto lēmumu pieņemšanas kontekstā.
 - Skolēns spēj apsvērt dažādas iespējas un, ja nepieciešams, spēj koriģēt vai mainīt savus plānus.
 - Skolēns izprot, ko nozīmē “tikt galā” mainīgajā pasaulē un kā tas ir attiecināms uz ilgtermiņa karjeras plānošanu.
 - Skolēns spēj (daļēji) uzņemties atbildību par savas personības attīstību.
 - Skolēns spēj analizēt pārmaiņas, kas notikušas viņa dzīvē pēdējā laikā.

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns izprot, ka darba dzīve nav tikai iešana uz darbu un naudas pelnīšana; saprot, ka darba dzīvei ir daudzi svarīgi aspekti.
- Skolēns spēj aprakstīt, kādas izmaiņas ir notikušas darba pasaulē (raksturot izmaiņas darba pasaulē).
- Skolēns zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām un darba tirgu; zina, kur meklēt karjeras konsultantu palīdzību; ir spējīgs izmantot informācijas avotus.
- Skolēns spēj izveidot profesiju grupas pēc to pazīmēm.
- Skolēns apzinās savas iespējas. Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
- Skolēns spēj izmantot vienkāršus lēmumu pieņemšanas paņēmienus.
- Skolēns prot sameklēt un izmantot palīdzību personīgu lēmumu pieņemšanā.
- Skolēns spēj izprast ilgtermiņa plānošanas nozīmi un ietekmi savas karjeras iespēju un ar to saistīto lēmumu pieņemšanas kontekstā.
- Skolēns spēj apsvērt dažādas iespējas un, ja nepieciešams, spēj koriģēt vai mainīt savus plānus.
- Skolēns izprot, ko nozīmē “tikt galā” mainīgajā pasaulē un kā tas ir attiecināms uz ilgtermiņa karjeras plānošanu.
- Skolēns spēj (daļēji) uzņemties atbildību par savas personības attīstību.
- Skolēns spēj analizēt pārmaiņas, kas notikušas viņa dzīvē pēdējā laikā.

7. - 9. klasē

Beidzot 9. klasi, skolēns:

- sāk apzināties savas iespējas un sāk reālistiski samērot savas intereses, spējas/dotumus, personīgās īpašības un vērtības;
- spēj novērtēt un samērot savas spējas, vēlmes un iespējas pieņemt ar karjeras izvēli saistītos lēmumus;
- ir ieinteresēts turpināt savu izglītību; izzina savas tālākizglītības iespējas; spēj savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju;
- ir ieguvis zināšanas par vietējo darba tirgu;
- izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību;
- izprot saistību starp nodarbošanos/darbu/profesiju un dzīves stilu;
- izprot mainīgās darba pasaules un mūžizglītības jēdzienus;
- spēj saskatīt izvēles iespējas/alternatīvas karjeras iespēju izvēlē.

Sevis iepazīšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns ir veicis vienkāršus pašnovērtēšanas testus, lai noteiktu savus īstermiņa un ilgtermiņa izglītības un karjeras plānošanas mērķus.
- Skolēns spēj noteikt un novērtēt, kāda ir viņa ārpusklases darbā apgūtā pieredze un zināšanas par darba pasauli.
- Skolēns spēj pielietot iegūtās analizēšanas un plānošanas prasmes savas karjeras plānošanā.
- Skolēns ir spējīgs paskaidrot, kāpēc ir nepieciešams cīnīties pret stereotipu veidošanu un diskrimināciju skolā un darbā.

Darba pasaules izzināšanā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes

- Skolēns spēj izskaidrot terminu “karjera” tā plašākajā nozīmē.
- Skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs.

- Skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām (darba tirgu, izglītību).
 - Skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis/problēmas varētu būt par šķērslī dažu profesiju izvēlē.
 - Skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklasses pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas.
 - Skolēns spēj formulēt savas attīstības iespējas pēc pamatzglītības iegūšanas.
- Lēmumu pieņemšanā, plānošanā un tālākā rīcībā ieteicamās zināšanas, prasmes un attieksmes
- Skolēns spēj izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes.
 - Skolēns spēj salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personīgo pieredzi, gan izmantojot informāciju, kas iegūta no dažādiem informācijas avotiem.
 - Skolēns, plānojot savu nākotni, spēj apsvērt arī ar finansēm saistītos faktorus.
 - Skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no noteiktajiem mērķiem.
 - Skolēns zina, kādas ir prasības (kādas zināšanas, prasmes un personīgās īpašības ir nepieciešamas) un kas jādara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē.
 - Skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības.
 - Skolēns māc sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās.
 - Skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo informāciju.
 - Skolēns prot atlasīt nepieciešamo informāciju, kas nepieciešama, lai tiktu uzņemts izvēlētajā izglītības iestādē.

10. - 12. klasē

Beidzot 12. klasi, skolēns:

- saprot koncepciju par darba tirgu mainīgumu;
- saskata vietēja un starptautiskā darba tirgus tendences;
- izprot sakarības starp izmaiņām darba tirgū un sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem;
- ir ieinteresēts attīstīt tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas dažādām profesijām;
- spēj atrast interesantu informāciju par profesijām, izglītību un mācīšanās iespējām;
- prot izstrādāt pagaidu termiņa karjeras plānus, analizējot savas personiskās īpašības un prasmes, vērtības un panākumu kritērijus;
- spēj sameklēt darbu un konkurēt darba tirgū; ir interesēts attīstīt šīs prasmes (rakstīt CV/autobiogrāfiju, meklēt informāciju par darba vakancēm, reprezentēt sevī darba intervijā u.c.);
- ja nepieciešams, izmanto speciālista (karjeras konsultanta, psihologa, ārsta u.c.) konsultācijas.

V Karjeras izglītības īstenošanai ieteicamie informatīvie resursi

1. Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 7.-9. klasei” Skolotāju rokasgrāmata (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)
2. Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 10.-12. klasei” Skolotāju rokasgrāmata (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)
3. Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 7. klasei” (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)
4. Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 8. klasei” (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)
5. Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 9. klasei” (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)
6. Karjeras iespēju izpēte (metod. palīg līdzeklis skolotājiem un klašu audzinātājiem) 2003. g. (ir darba lapas)
7. Izglītības ceļvedis. Informatīvs izdevums, 2009.g.
8. Karjeras izglītība skolā. Pieredze 2009 (2010). Rīga: Valsts Izglītības attīstības aģentūra
9. Korna E. Karjeras izglītība. Rīga: Raka, 2011.g.
10. Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei. VIAA, Karjeras atbalsta departaments, 2008.g.
11. Mans bērns izvēlas karjeru. VIAA, 2010.g.
12. [http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts- klašu audzinātājiem, karjeras speciālistiem, skolēniem u.c.](http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts-klašu_audzinatajiem_karjeras_speciālistiem_skolēniem_u.c)
13. <http://www.niid.lv>
14. <http://www.nva.gov.lv/karjera>
15. www.profesijupasaule.lv
16. www.prakse.lv

Rīgas 88. vidusskolas pedagogs - karjeras konsultants

Leila Lederere,

Rīga, 2021. gads